

Endelig revisjonsrapport etter systemrevisjon av Lingalaks AS

Risikostyring og internkontroll knyttet til biosikkerhet og velferd i forbindelse med avlusing

Rapport	
Rapporttittel Endelig revisjonsrapport etter systemrevisjon av Lingalaks AS	Saksnummer 2024/319860
Gradering Offentlig	Dato for rapport 4. mars 2025
Deltakere i revisjonsteamet Synnøve Hodneland, Olav Eikenæs, Sara Straumsnes og Eirik Jacobsen	Revisjonsleder Synnøve Hodneland

1. Innledning

Mattilsynet gjennomførte systemrevisjon hos Lingalaks AS den 4. og 5. februar, i henhold til varsel om revisjon datert 12. desember 2024.

- Dokumentgjennomgang fra 10. januar til 18. februar, ref. dokumentliste
- Åpningsmøte og intervju av ledelsen 4., 5., og 11. februar
- Verifikasjonstilsyn på tre lokaliteter i perioden 29. januar - 4. februar
- Oppsummeringsmøte 18. februar

2. Bakgrunn

I 2023 døde 62,7 millioner laks i norske oppdrettsanlegg. Av det totale antallet slaktet fisk i 2023, ble 14,9 % nedklassifisert til "produksjonsfisk". Dette er en økning på 9,7 prosentpoeng siden målingen startet i 2018.

Økt oppmerksomhet på forbedring av risikostyring og internkontroll blant oppdrettsselskapene vil kunne resultere i forbedret dyrehelse og -velferd for et stort antall individer.

3. Mål

Målet med denne revisjonen var å undersøke om Lingalaks AS sin risikostyring og internkontroll, knyttet til biosikkerhet og velferd i forbindelse med avlusning, er i henhold til aktuelt regelverk beskrevet i varsel om revisjon.

4. Lingalaks AS

Vi hadde en god dialog med dere under revisjonen og fikk tilsendt etterspurt dokumentasjon. Dere hadde forberedt en informativ presentasjon til åpningsmøtet.

Lingalaks AS har hovedkontor i Hardanger. Selskapet driver matfiskproduksjon i sjø i tre ulike geografiske områder i PO3 og PO4 og har ni konsesjoner og to visningskonsesjoner. Lingalaks AS er samlokalisert med andre selskap på åtte lokaliteter og drifter 10 matfisklokaliteter alene.

Lingalaks AS eier eget slakteri sammen med andre lokale matfiskprodusenter.

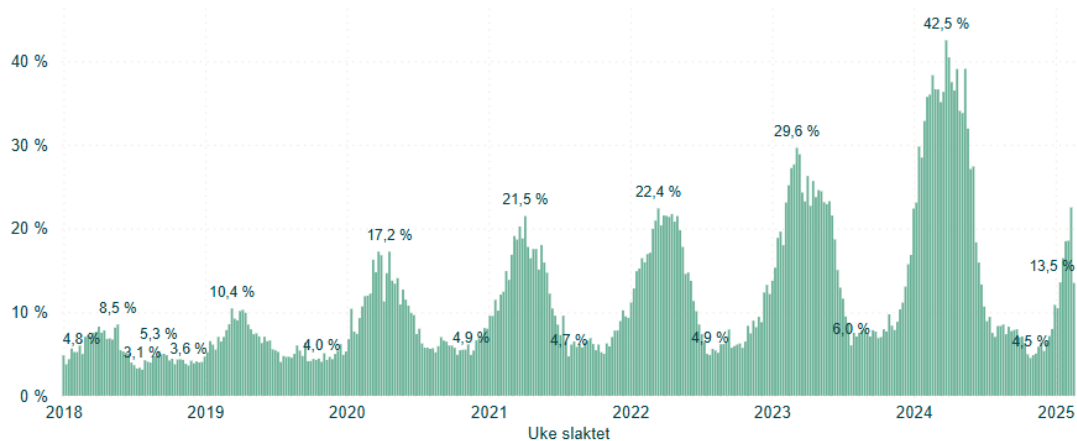
Om Lingalaks AS	
Drift i produksjonsområde	3 og 4
Antall matfisklokaliteter	18
Dødelighetsrisiko Lingalaks AS, 2023*	18,2%
Antall luseoverskridelser, 2024	1
Antall påviste sykdomsutbrudd 2024, listeførte sykdommer	1 (ILA)

*Veterinærinstituttets metode for å beregne årlig dødelighetsrisiko.

Andel produksjonsfisk av slaktet laks i Norge

Produksjonsfisk (%)

Ingen sammenligning ●

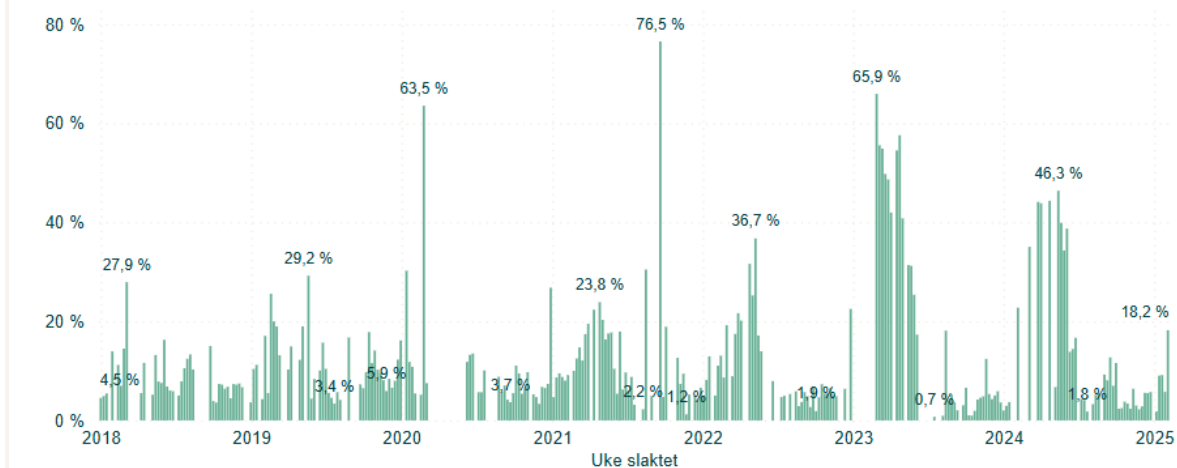

Figur 1; Produksjonsfisk (%) i perioden uke 1, 2018 til og med uke 8, 2025, alle virksomheter. Kilde: Mattilsynets datagrunnlag for innrapporterte slaktemeldinger.

Andel produksjonsfisk av slaktet laks for Lingalaks AS

Produksjonsfisk (%)

Ingen sammenligning ●

Figur 2; Produksjonsfisk (%) i perioden uke 1, 2018 til og med uke 6, 2025, Lingalaks AS. Kilde: Mattilsynets datagrunnlag for innrapporterte slaktemeldinger.

5. Resultat

Vår rapport representerer et bilde av Lingalaks AS (Lingalaks) sine styringssystem på revisjonstidspunktet, hvor vi har to hovedkategorier av observasjoner.

Avvik: Observasjoner der vi påviser brudd på regelverket.

Forbedringspunkt: Observasjoner der vi mener det foreligger risiko for brudd på regelverket, hvor vi mener virksomheten bør vurdere tiltak.

Vi har funnet avvik knyttet til:

- Mål og delmål
- Risikovurdering, planer og tiltak

Vi understreker at det *kan* finnes avvik og forbedringspunkt innenfor andre tema i styringssystemene som ikke er omtalt i denne rapporten.

I dette kapitlet vil vi beskrive avvik vi har funnet under revisjonen. Begrunnelsen skal ikke forstås som en uttømmende liste, men som en overordnet fremstilling av hovedtrekkene ved observasjonene og eksempler på praktiske konsekvenser.

Rapporten gir en beskrivelse av feil og mangler knyttet til regelverket. Prosesser, aktiviteter og tiltak et selskap har som er ivaretatt og iht. regelverket, er ikke beskrevet.

5.1 Avvik

5.1.1 Mål og delmål

Avvik:

Lingalaks AS har ikke fastsatt konkrete og evaluerbare delmål i internkontrollarbeidet, samt utarbeidet planer og tiltak for å oppnå målene.

Hjemmel:

Forskrift om IK-Akvakultur § 5 tredje ledd bokstav e

Begrunnelse:

Under revisjonen fant vi at dere har utarbeidet overordnede mål for driften frem mot 2028, men dere kan ikke vise til konkrete delmål for hvordan dere trinnvis skal nå målene. Det er videre uklart hvordan målene brytes ned på lokalitetene og kommuniseres ut på en slik måte at det er klart hvilke mål som gjelder for de ulike lokalitetene frem mot 2028.

Vi har følgende eksempler knyttet til mål og delmål:

- Produksjonsdata viser relativt store variasjoner for dødelighet og superiorandel på lokalitetene. I «Målbilde Lingalaks 2028» er det fastsatt mål om 95 % overlevelse og 95 % superioritet, men vi kan ikke se hvilke konkrete delmål dere har og hvilke tiltak som spesifikt skal bidra til å nå målene.

- Dere har et mål om å fase ut bruk av rensefisk innen 2028, beskrevet i «*Handlingsplan 2025-2028*». Under intervju beskriver dere tiltak, men dere har ikke fastsatt delmål eller vurdert i hvilken grad tiltakene vil føre til måloppnåelse.
- Vi har mottatt eksempler på lokale generasjonsevalueringer, «*Generasjonsmålsetting og oppsummering skjema*» (ID568) og handlingsplaner, og det er uklart hvordan dokumentene bidrar til å evaluere måloppnåelse av selskapsmål og fagstrategi.
- Verifikasjonstilsynene viser at dere har etablert lokalitetsspesifikke mål- og handlingsplaner, men det er uklart hvordan dere vektlegger og veker overordnede selskapsmål og generasjonsoppsummeringer i utarbeidelsen av disse.
- Prosedyren «*Målsetning for lokalitet pr. generasjon*» (ID670) omtaler ikke manglende måloppnåelse, og dette er heller ikke tema i internrevisjoner «*Sjekkliste internrevisjoner*» (ID2709) eller i «*Prosedyre for Ledelsens gjennomgang*» (ID2773).
- Dere beskriver under åpningsmøte og intervjuer at dere skal utarbeide en plan for trinnvis måloppnåelse, i juni 2025.

5.1.2 Risikovurderinger, planer og tiltak

Avvik:

Lingalaks AS har mangler knyttet til kartlegging av farer og problemer og på denne bakgrunn også mangler knyttet til vurdering av risiko, og kan ikke vise hvordan planer og tiltak utarbeides for å redusere risikoforholdene.

Hjemmel:

Forskrift om IK-Akvakultur § 5 tredje ledd bokstav f

Begrunnelse:

Under revisjonen fant vi at rutiner for risikovurdering er etablert og dokumentert på operativt nivå i prosedyre «*Risikostyring*» (ID548), men det er ikke beskrevet hvordan dere jobber med helhetlig risikostyring på et overordnet nivå. Styringsystemet eller dokumentasjonen vi har sett reflekterer ikke hvordan dere vurderer og tar beslutninger om risikoreduserende tiltak, eller hvilke risikovurderinger som ligger til grunn for beslutningene.

Følgende observasjoner illustrerer hvordan mangler i risikostyringen får praktiske konsekvenser:

- Under åpningsmøte og intervju beskriver dere verktøyet "Mønsterbruket", som en metode for å realisere strategien og operasjonalisere styringsystemet, men dette verktøyet er ikke beskrevet i prosedyreverk og styrende dokumenter.

- Det fremkommer ikke hvordan målene er risikovurdert på lokalitetene og i de ulike områdene, for eksempel hvordan geografiske utfordringer, høst- vs. vårutsett eller samlokalisering påvirker.
- Det er store variasjoner i dødelighet på Lingalaks' egne lokaliteter og lokaliteter som er samlokalisert. For enkelte av lokalitetene i samlokalisering er det uklart hvordan datadeling skjer, og hvordan involverte selskap sørger for å ha et felles risikobilde og risikovurderinger, for å sikre at tiltak blir håndtert på tvers av selskapene.
- Dere beskriver under åpningsmøtet, intervjuene og verifikasjonstilsyn at de ulike lokalitetene representerer ulike risikoer. Det fremkommer ikke hvordan de ulike lokalitetsforutsetningene ivaretas i risikovurderingene.
- Det er uklart hvordan planer og tiltak utarbeides med hensyn på å nå de overordnede målene som er satt, eller hvordan disse evalueres for å sikre måloppnåelse.

Observasjoner knyttet til biosikkerhet illustrerer hvordan mangler i risikostyringen får praktiske konsekvenser:

- Biosikkerhetsplanene er utarbeidet for de ulike geografiske områdene Lingalaks har fisk i. Biosikkerhetsplanene for områdene blir supplert med en lokalitetsspesifikk "one-pager", som skal beskrive biosikkerhetstiltak for den aktuelle lokaliteten. Biosikkerhetsplanene fremstår nærmest identiske, og det er ikke tydelig hvilke deler av biosikkerhetsplanene som er lokalitetsspesifikke.
- Det er uklart hvordan risikovurderingene ligger til grunn for utarbeidelsen av biosikkerhetsplanene.
- Biosikkerhetsrisikoene knyttet til samlokalisering er i liten grad vurdert.
- Biosikkerhetsplanene har ikke en navngitt biosikkerhetsansvarlig.
- Lokalitet Nebbo driftes i samlokalisering. Det vises kun til et annet selskaps prosedyre på spørsmål om biosikkerhetsplan for lokaliteten.

6. Verifikasjonstilsyn

Vi viser til tilsynskvittering etter gjennomførte verifikasjonstilsyn på følgende lokaliteter:

Lokalitetsnummer	Lokalitetsnavn	Saksnr.	Dato
11665	Jibbersholmane	2025/319860-17	29. januar 2025
10029	Tuholmene Ø	2025/319860-22	30. januar 2025
10338	Djupevik	2025/319860-26	4. februar 2025

7. Dokumentliste

Følgende dokumenter ble benyttet under planleggingen og utføringen av tilsynet.

- Dokumentliste i forbindelse med systemrevisjon
- Systemrevisjon - Plan for intervju
- Organisasjonskart Lingalaks, ID 480
- Operasjonsmodell Lingalaks - møtstruktur
- Operasjonsmodell Lingalaks - deltakerliste møtstruktur
- Stillingsinstruks Leiar biologi, ID 758
- Stillingsinstruks Fiskehelseansvarlig, ID 6430
- Stillingsinstruks Leder Kvalitet, HMS og bærekraft, ID 4725
- Stillingsinstruks Produksjonsleiar, ID 756
- Stillingsinstruks Driftsleder, ID 782
- Kapittelstruktur i kvalitetssystemet
- Kvalitetssystem, ID 515
- Risikovurdering, ID 548
- Veterinær Fiskehelseplan (VHP), ID 542
- Behandling, ID 6424
- Biosikkerhetsplan Lingalaks avd Radøy, ID 744
- Biosikkerhetsplan Lingalaks avd Indre, ID 741
- Risikovurdering Fiskehelse
- Risikovurdering Velferd
- Strategi Lingalaks - utdrag
- Visjon og verdier - 2024-2028
- 2024-04 Handlingsplan Fiskehelse (FFH)
- 2024-01-09 Generasjonsoppsummering Toska S
- Internrevisjon, ID 546
- Sjekklista Internrevisjon, ID 547
- Prosedyre for Ledelsens gjennomgang, ID 2773
- Plan for interne revisjoner 2024
- Ledelsens gjennomgang 2024 - Referat
- Rapport internrevisjon Avd. Karmøy 2024
- Ledelsens gjennomgang 2024 - Handlingsplan
- Velferdsvurdering, ID 4961
- One-page Biosikkerheit Jibbersholmane
- One-page Biosikkerheit Djupevik
- Dødelegheit etter utsett, ID 2594
- Utsett av oppdretta berggylt, ID 2607
- ILA, ID 2661
- Over 0,5 kj, ID 2995
- Nedsatt velferd, ID 3794
- Forhøya dødelighet etter behandling, ID 2140

- Risikovurdering og behandlingsveileder tilhørende ID 2140
- Forhøga dødelegheit i samband med avlusing, ID 2558
- Risikovurdering og behandlingsveileder tilhørende ID 2558
- Forhøga dødelegheit i samband med avlusing, ID 2559
- Risikovurdering og behandlingsveileder tilhørende ID 2559
- Forhøga dødelegheit under avlusing, ID 3531
- Helse- og forsvarlegsheitsvurdering tilhørende ID 3531
- Behandlingsinstruks tilhørende ID 3531
- Forhøya dødelighet, ID 3611
- Helse- og forsvarlegheitsvurdering tilhørende ID 3611
- Behandlingsinstruks tilhørende ID 3611
- 2024-12 Avvik frå Mattilsynet 2024
- 2024-01 Årsrapport 2023 Lingalaks Åkerblå
- 2024-02 Styremøte Lingalaks Fiskehelse
- 2025-01-213 Internrevisjonsrapport fiskehelse Jibbersholmane
- 20241129 - Helsevurdering M1 og M5 Tuholmane
- Fagstrategi Produksjon - drift og biologi
- Førebyggjande Fiskehelse - årleg arbeidsplan
- Generasjonsoppsummering Saltkjelen H21
- Grunnlagsdata lusetal_Djupevik, Toska N, Jibbers, Tuholmane
- Handlingsplan Radøy 2025 - Toska S
- Oppgåve Gjennomgang av behandlingfartøy, ID 160
- Prøvetaking og scoring, ID 545
- Generasjonsmålsetning og oppsummering skjema, ID 568
- Beredskapsplan Sjukdom og massedød inkl. algar og manetar, ID 605
- Målsetning for lokalitet pr generasjon, ID 670
- Avlusing med termisk og mekanisk metode, ID 748
- Oversikt innholdsfortegnelse
- Risikovurdering Fiskehelse topp 5
- Risikovurdering Fiskevelferd topp 5
- Presentasjon Lingalaks
- Gjennomsnitteleg lusetall
- Møtereferat Produksjonsmøte
- Aksjonspunkter Lingalaks
- Handlingsplan Radøy
- Lokalitet 10338 Djupevik - Stillingsbekreftelse for driftsleder
- Referat med aksjonsliste fra produksjonsmøte - Djupevik
- Lokalitet 10338 Djupevik - Biosikkerhetsplan
- Lokalitet 10338 Djupevik - Mål og handlingsplan
- Lokalitet 10338 Djupevik - Avviksrapport for hendelse med forøket dødelighet av leppefisk august 2024
- Generasjonsmålsetning og oppsummering V, ID 2936
- Stillingsinstruks Driftsleder Varde
- Lokalitet 10029 Tuholmane - Biosikkerhetsplan

- Ettersending av et par dokument - Systemrevisjon Lingalaks
- Biosikkerhetsplan Fylkesnes - Nebbo
- LiceCount

Sammen trykker vi framtiden for mennesker, dyr og natur